

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОДОНТІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2025 року

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет стоматологічний

Навчальна дисципліна – «Виробнича практика (сестринська
справа): ортопедична стоматологія»

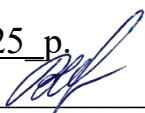
Курс -2

Затверджено:

Засіданням кафедри ортопедичної стоматології та ортодонтії
Одеського національного медичного університету

Протокол № 1

від «28» серпня 2025 р.

Зав.кафедри _____ проф. В.Н. Горохівський

Розробники:

Проф., зав кафедри Горохівський В.Н.

Доц. к.мед.н. Бурдейний В.С.

Доц. к.мед.н. Розуменко М.В.

Доц. к.мед.н. Шахновський І.В.

Доц. к.мед.н. Розуменко В.О.

Ас. Чередниченко А.В.

Ас. Лисенко В.В.

Ас. Назаров О.С.

Ас. Пінковський М.В.

ТЕМА 1. Організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки і лабораторії

Мета:

Ознайомитися з організаційними принципами роботи ортопедичного стоматологічного кабінету. Вивчити вимоги до оснащення клініки ортопедичної стоматології та зуботехнічної лабораторії, принципи раціонального планування, санітарно-гігієнічного режиму та техніки безпеки.

Основні поняття:

Ортопедичний кабінет, стоматологічна установка, функціональні зони, оснащення клініки, зуботехнічна лабораторія, санітарний режим, асептика, антисептика, техніка безпеки.

ПЛАН

1. Питання для самостійного опрацювання:

- Організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету.
- Функціональні зони ортопедичного кабінету.
- Основні вимоги до приміщень клініки ортопедичної стоматології.
- Оснащення ортопедичного кабінету та лабораторії.
- Санітарно-гігієнічний режим у клініці.
- Вимоги до техніки безпеки та охорони праці.

2. Питання для самоконтролю:

- Які основні функції ортопедичного кабінету?
- Яке обладнання є обов'язковим для ортопедичного прийому?
- Які вимоги до планування зуботехнічної лабораторії?
- Які санітарні норми діють в ортопедичному кабінеті?
- Які заходи забезпечують безпеку персоналу?

3. Завдання для опрацювання теоретичного матеріалу:

- Скласти схему оснащення ортопедичного кабінету.

- Описати основні види обладнання лабораторії.
- Проаналізувати вимоги до освітлення та вентиляції.
- Підготувати перелік інструментів для ортопедичного прийому.

4. Дискусійні питання:

- Вплив правильного оснащення на якість ортопедичного лікування.
- Роль санітарного режиму в профілактиці інфекцій.
- Значення сучасного обладнання в ортопедичній стоматології.

5. Практичне завдання:

- Ознайомитися з оснащенням ортопедичного кабінету.
- Визначити функціональні зони робочого простору.
- Скласти перелік правил техніки безпеки.

6. Тестові завдання для самоконтролю:

- Основна мета організації ортопедичного кабінету:
 - A. Лікування карієсу
 - B. Раціональна організація протезування
 - C. Хірургічне втручання
 - D. Профілактика захворювань
- Основне обладнання ортопедичного кабінету:
 - A. Стоматологічна установка
 - B. Ультразвуковий скейлер
 - C. Рентген-апарат
 - D. Фізіотерапевтичний апарат
- Основним призначенням ортопедичного стоматологічного кабінету є:
 - A. Проведення профілактичних оглядів
 - B. Надання ортопедичної стоматологічної допомоги
 - C. Хірургічне лікування
 - D. Ортодонтична корекція
- До обов'язкових вимог до ортопедичного кабінету належить:
 - A. Наявність рентген-кабінету
 - B. Достатнє освітлення та вентиляція
 - C. Операційний блок
 - D. Стаціонарні ліжка
- Яка зона зуботехнічної лабораторії призначена для обробки гіпсу?
 - A. Ливарна
 - B. Гіпсувальна
 - C. Полірувальна
 - D. Полімеризаційна

- Основною метою санітарно-гігієнічного режиму є:
 - A. Підвищення продуктивності праці
 - B. Забезпечення інфекційної безпеки
 - C. Зменшення витрат матеріалів
 - D. Полегшення роботи персоналу
- Хто відповідає за організацію роботи ортопедичного кабінету?
 - A. Медична сестра
 - B. Лікар-стоматолог-ортопед
 - C. Завідувач відділення
 - D. Зубний технік

Очікувані результати навчання:

Студент повинен знати принципи організації ортопедичного кабінету, вимоги до оснащення та санітарного режиму, уміти описати обладнання клініки та лабораторії.

ТЕМА 2. Робоче місце лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техника, обладнання та інструментарій

Мета:

Вивчити організацію робочого місця лікаря-ортопеда та зубного техника, ознайомитися з основним обладнанням та інструментарієм, принципами ергономіки та безпеки праці.

Основні поняття:

Робоче місце, ергономіка, стоматологічна установка, ортопедичний інструментарій, зуботехнічне обладнання, охорона праці.

ПЛАН

1. Питання для самостійного опрацювання:
 - Вимоги до організації робочого місця лікаря-ортопеда.
 - Основне обладнання стоматологічної установки.
 - Інструментарій для ортопедичного лікування.
 - Робоче місце зубного техника.
 - Ергономічні принципи роботи.
 - Правила охорони праці.
2. Питання для самоконтролю:
 - Що входить до складу робочого місця лікаря-ортопеда?
 - Які інструменти використовують для зняття відбитків?

- Які вимоги до робочого місця зубного техника?

3. Завдання:

- Скласти перелік ортопедичних інструментів.
- Намалювати схему робочого місця лікаря.
- Описати обладнання технічної лабораторії.

4. Дискусійні питання:

- Значення ергономіки в роботі стоматолога.
- Як правильна організація робочого місця впливає на якість лікування?

5. Практичне завдання:

- Ознайомитися з роботою стоматологічної установки.
- Визначити призначення основних інструментів.

6. Тестові завдання:

- Основна вимога до робочого місця лікаря:
 - A. Комфорт пацієнта
 - B. Ергономіка та безпека
 - C. Мінімум інструментів
 - D. Максимальне навантаження
- Основним принципом організації робочого місця лікаря-ортопеда є:
 - A. Мінімальна кількість обладнання
 - B. Ергономічність і безпека
 - C. Максимальна площа кабінету
 - D. Відсутність асистента
- До ортопедичного інструментарію належать:
 - A. Скейлери
 - B. Шпателі для замішування матеріалів
 - C. Пародонтальні зонди
 - D. Кюрети
- Робоче місце зубного техника повинно бути обладнане:
 - A. Стоматологічною установкою
 - B. Витяжною вентиляцією
 - C. Операційною лампою
 - D. Кардіомонітором
- Ергономіка в стоматології спрямована на:
 - A. Збільшення часу прийому
 - B. Зниження професійної втоми
 - C. Зменшення кількості пацієнтів
 - D. Спрощення документації
- Який фактор найбільше впливає на точність роботи лікаря-ортопеда?
 - A. Колір інтер'єру
 - B. Організація робочого простору

- C. Кількість відвідувачів
- D. Тривалість робочого дня

Очікувані результати навчання:

Студент знає організацію робочого місця лікаря і техніка, володіє знаннями про інструментарій та обладнання.

ТЕМА 3. Професійні обов'язки медичної сестри ортопедичного відділення. Дезінфекція і стерилізація

Мета:

Ознайомитися з професійними обов'язками медичної сестри ортопедичного відділення. Вивчити принципи асистування лікарю-ортопеду, правила дезінфекції, передстерилізаційного очищення та стерилізації інструментарію, заходи інфекційної безпеки.

Основні поняття:

Медична сестра, асистування, санітарно-гігієнічний режим, дезінфекція, стерилізація, передстерилізаційне очищення, асептика, антисептика, інфекційна безпека.

ПЛАН

1. Питання для самостійного опрацювання:

- Роль медичної сестри в ортопедичному відділенні.
- Професійні обов'язки медичної сестри під час ортопедичного прийому.
- Асистування лікарю-ортопеду на клінічних етапах лікування.
- Види та методи дезінфекції.
- Етапи передстерилізаційного очищення.
- Методи стерилізації інструментарію.
- Контроль якості стерилізації.

2. Питання для самоконтролю:

- Які основні функції медичної сестри ортопедичного відділення?
- У чому полягає асистування лікарю-ортопеду?

- Які існують методи дезінфекції?
- Що включає передстерилізаційне очищення?
- Які методи стерилізації застосовують у стоматології?
- Які заходи забезпечують інфекційну безпеку персоналу і пацієнтів?

3. Завдання для опрацювання теоретичного матеріалу:

- Скласти перелік обов'язків медичної сестри ортопедичного відділення.
- Описати послідовність дезінфекції та стерилізації інструментів.
- Скласти схему інфекційного контролю в ортопедичному кабінеті.
- Проаналізувати вимоги до зберігання стерильного інструментарію.

4. Дискусійні питання:

- Значення ролі медичної сестри в забезпеченні якості ортопедичного лікування.
- Наслідки порушення правил стерилізації.
- Вплив інфекційного контролю на безпеку пацієнтів.

5. Практичне завдання:

- Ознайомитися з роботою медичної сестри під час ортопедичного прийому.
- Визначити етапи обробки стоматологічного інструментарію.
- Скласти алгоритм дій медичної сестри після завершення прийому пацієнта.

6. Тестові завдання для самоконтролю:

- Основна функція медичної сестри ортопедичного відділення:
 - A. Самостійне протезування
 - B. Асистування лікарю та забезпечення стерильності
 - C. Лікування карієсу
 - D. Адміністративна робота
- До методів стерилізації належить:
 - A. Кип'ятіння
 - B. Автоклавування
 - C. Промивання водою
 - D. Сушіння
- Основна мета дезінфекції:
 - A. Повне знищення спор
 - B. Зменшення кількості мікроорганізмів

С. Лікування інфекції
D. Контроль якості лікування

- • Основним завданням медичної сестри ортопедичного відділення є:
 - A. Самостійне лікування пацієнтів
 - B. Асистування лікарю та забезпечення стерильності
 - C. Ведення лабораторних робіт
 - D. Адміністративне управління
- • Передстерилізаційне очищення включає:
 - A. Сушіння інструментів
 - B. Механічне очищення та промивання
 - C. Зберігання інструментів
 - D. Контроль якості лікування
- • Який метод стерилізації найчастіше застосовують у стоматології?
 - A. Хімічний
 - B. Паровий (автоклавування)
 - C. Радіаційний
 - D. Газовий
- • Асептика – це:
 - A. Лікування інфекції
 - B. Попередження потрапляння мікроорганізмів
 - C. Знищення мікроорганізмів у рані
 - D. Дезінфекція приміщень
- • Хто відповідає за контроль стерильності інструментарію?
 - A. Пацієнт
 - B. Медична сестра
 - C. Зубний технік
 - D. Адміністратор

Ситуаційне завдання:

Після ортопедичного прийому інструменти були лише промиті водою та покладені на зберігання. Оцініть ситуацію та запропонуйте правильний алгоритм обробки інструментарію.

Очікувані результати навчання:

Після опрацювання теми студент повинен знати обов'язки медичної сестри ортопедичного відділення, принципи дезінфекції та стерилізації, уміти пояснити алгоритм інфекційного контролю.

ТЕМА 4. Техніка приготування та зберігання відбиткових матеріалів в ортопедичному відділенні

Мета:

Вивчити класифікацію відбиткових матеріалів, правила їх приготування, використання та зберігання. Ознайомитися з вимогами до якості відбитків у ортопедичній стоматології.

Основні поняття:

Відбиток, відбиткові матеріали, альгінатні матеріали, силіконові матеріали, поліефіри, пропорції, час твердіння, деформація відбитка.

ПЛАН

1. Питання для самостійного опрацювання:

- Класифікація відбиткових матеріалів.
- Властивості альгінатних та силіконових матеріалів.
- Техніка приготування відбиткових мас.
- Вимоги до якості стоматологічних відбитків.
- Умови та терміни зберігання матеріалів.
- Типові помилки під час зняття відбитків.

2. Питання для самоконтролю:

- Які відбиткові матеріали застосовують в ортопедичній стоматології?
- Яке значення мають пропорції при замішуванні?
- Які дефекти можуть виникнути у відбитках?
- Чому важливо дотримуватися часу твердіння?
- Як правильно зберігати відбиткові матеріали?

3. Завдання для опрацювання теоретичного матеріалу:

- Скласти таблицю відбиткових матеріалів та їх властивостей.
- Описати техніку приготування альгінатної маси.
- Проаналізувати причини деформації відбитків.

4. Дискусійні питання:

- Вплив якості відбитка на точність ортопедичної конструкції.
- Переваги сучасних еластичних відбиткових матеріалів.

5. Практичне завдання:

- Підготувати відбитковий матеріал відповідно до інструкції.

- Оцінити якість отриманого відбитка.
- Визначити помилки та способи їх усунення.

6. Тестові завдання для самоконтролю:

- До еластичних відбиткових матеріалів належать:
 - A. Гіпс
 - B. Альгінати
 - C. Віск
 - D. Цементи
- Основна причина деформації альгінатного відбитка:
 - A. Надлишок води
 - B. Тривале зберігання
 - C. Недостатнє перемішування
 - D. Усі відповіді правильні
- Основною вимогою до стоматологічного відбитка є:
 - A. Швидке твердіння
 - B. Точність і стабільність форми
 - C. Низька вартість
 - D. Тривале зберігання
- Альгінатні відбиткові матеріали належать до:
 - A. Жорстких
 - B. Еластичних
 - C. Термопластичних
 - D. Металевих
- Порушення пропорцій при замішуванні відбиткової маси призводить до:
 - A. Покращення точності
 - B. Деформації відбитка
 - C. Подовження терміну зберігання
 - D. Зменшення часу твердіння
- Силіконові відбиткові матеріали характеризуються:
 - A. Низькою точністю
 - B. Високою еластичністю та стабільністю
 - C. Швидкою деформацією
 - D. Одноразовим використанням
- Найкращий час для передачі відбитка в лабораторію:
 - A. Через кілька годин
 - B. Наступного дня
 - C. Одразу після зняття
 - D. Через 24 години

Ситуаційне завдання:

Після зняття альгінатного відбитка його передали в лабораторію через 2 години. Оцініть можливі наслідки та запропонуйте правильний порядок дій.

Очікувані результати навчання:

Студент повинен знати види відбиткових матеріалів, правила їх приготування та зберігання, уміти оцінити якість стоматологічного відбитка.

ТЕМА 5. Техніка приготування та зберігання матеріалів для фіксації ортопедичних конструкцій

Мета:

Ознайомитися з видами фіксаційних матеріалів, правилами їх приготування, використання та зберігання. Вивчити вимоги до фіксації ортопедичних конструкцій.

Основні поняття:

Фіксація, фіксаційні цементи, фосфатні цементи, склоіономерні цементи, композитні цементи, адгезія, час твердіння.

ПЛАН

1. Питання для самостійного опрацювання:

- Класифікація матеріалів для фіксації.
- Фізико-хімічні властивості фіксаційних цементів.
- Техніка приготування цементів.
- Вимоги до фіксації ортопедичних конструкцій.
- Умови зберігання фіксаційних матеріалів.
- Можливі ускладнення при фіксації.

2. Питання для самоконтролю:

- Які цементи застосовують для фіксації коронок?
- Чому важливе дотримання пропорцій?
- Які помилки можуть виникнути при фіксації?
- Які умови зберігання цементів?

3. Завдання для опрацювання теоретичного матеріалу:

- Скласти порівняльну характеристику фіксаційних цементів.

- Описати техніку замішування склоіономерного цементу.
- Проаналізувати причини порушення фіксації.

4. Дискусійні питання:

- Вплив вибору цементу на термін служби ортопедичної конструкції.
- Сучасні адгезивні системи в ортопедичній стоматології.

5. Практичне завдання:

- Підготувати фіксаційний матеріал згідно з інструкцією.
- Визначити оптимальний час фіксації.
- Оцінити якість фіксації ортопедичної конструкції.

6. Тестові завдання для самоконтролю:

- До склоіономерних цементів належать:
 - A. Фосфатні
 - B. Полікарбоксилатні
 - C. Композитні
 - D. Гіпсові
- Основна вимога до фіксаційного матеріалу:
 - A. Швидке твердіння
 - B. Адгезія та міцність
 - C. Низька вартість
 - D. Простота зберігання
- Основною функцією фіксаційного цементу є:
 - A. Тимчасова стабілізація
 - B. Надійне утримання ортопедичної конструкції
 - C. Формування відбитка
 - D. Полірування поверхні
- До фіксаційних матеріалів належать:
 - A. Альгінати
 - B. Склоіономерні цементи
 - C. Воски
 - D. Гіпс
- Недотримання часу замішування цементу може призвести до:
 - A. Підвищення міцності
 - B. Порушення фіксації
 - C. Покращення адгезії
 - D. Зменшення товщини шару
- Яка властивість є ключовою для фіксаційних матеріалів?
 - A. Колір
 - B. Адгезія
 - C. Запах
 - D. Розчинність у воді

- Правильне зберігання фіксаційних матеріалів забезпечує:
 - А. Збільшення їх кількості
 - В. Збереження фізико-хімічних властивостей
 - С. Скорочення часу твердіння
 - Д. Спрощення техніки замішування

Ситуаційне завдання:

Після фіксації коронки через короткий час вона розцементувалася. Визначте можливі причини та шляхи їх усунення.

Очікувані результати навчання:

Студент повинен знати види фіксаційних матеріалів, правила їх приготування та зберігання, уміти обґрунтувати вибір цементу для фіксації ортопедичних конструкцій.